

CENTRAAL SCHOTLAND

INCLUSIEF EDINBURG & GLASGOW

HET VERENIGD KONINKRIJK

ALICE BROEKSMa

DUNDEE

SINT ANDREWS

FALKLAND

CRAIL

LOWER LARGO

ANSTRUTHER

ISLE OF MAY

STIRLING

BASS ROCK

NORTH BERWICK

FIRTH OF FORTH

FALKIRK

QUEENSFERRY

LEITH

EDINBURGH

HADDINGTON

CLYDE

PAISLEY

GLASGOW

ROSSLYN CHAPEL

LAMMERMUIR HILLS

FIRTH OF CLYDE

LARGS

BERWICK-UPON-TWEED

CUMBRAE

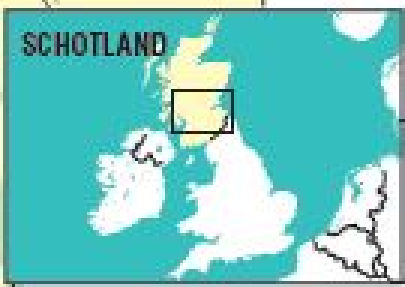
PENTLAND HILLS

ANDROSSAN

ARRAN

TROON

AYR

ZEE AAN DRIE KANTEN

Schotland is aan drie kanten omgeven door zee: aan de oostkant ligt de Noordzee, in het noorden en westen de Atlantische Oceaan. Het land heeft een gematigd zeeklimaat met koele zomers en relatief zachte winters. Edinburgh ligt op de 55ste breedtegraad even hoog als Moskou, en zelfs nog iets noordelijker dan een deel van de Hudson Bay in Canada. Lerwick op de Shetland-eilanden ligt op de 60ste breedtegraad, bijna net zo hoog als Anchorage in Alaska.

In de winter kan sneeuw vallen op de heuveltoppen, maar de zware sneeuw eind februari 2018 die ook Centraal Schotland bedekte was een uitzondering. Over het algemeen wordt Schotland ijsvrij gehouden door de Warme Golfstroom. Het is de wind die de temperatuur veel lager kan doen lijken, ook in de stad waar de kou genadeloos doordringt in de

straten. Neem dus de leefregel van de Schotten ter harte: draag lagen en vergeet na de zomer je Long Johns niet, je lange onderbroek.

Aan de oostkust, waar Edinburgh ligt, valt minder regen dan in de rest van Schotland. Het regent er het minste in april (41 mm per maand), in de zomer tussen de 60-65 mm. De provincies East Lothian en Fife hebben zelfs minder regen dan veel delen van Engeland en Wales. De Schotse westkust is natter maar meestal ook iets warmer.

Halverwege deze kusten, tussen Noordzee en de Atlantische Oceaan, ligt Glasgow. Hier valt normaal gesproken meer regen dan in Edinburgh en de temperaturen liggen een paar graden lager. Door de westenwind drijven er voortdurend wolkenvelden over het land: bijna elk laag drukgebied komt hier voorbij.

Schotten hebben hun klimaat de afgelopen decennia zien veranderen. Alleen in Schotland

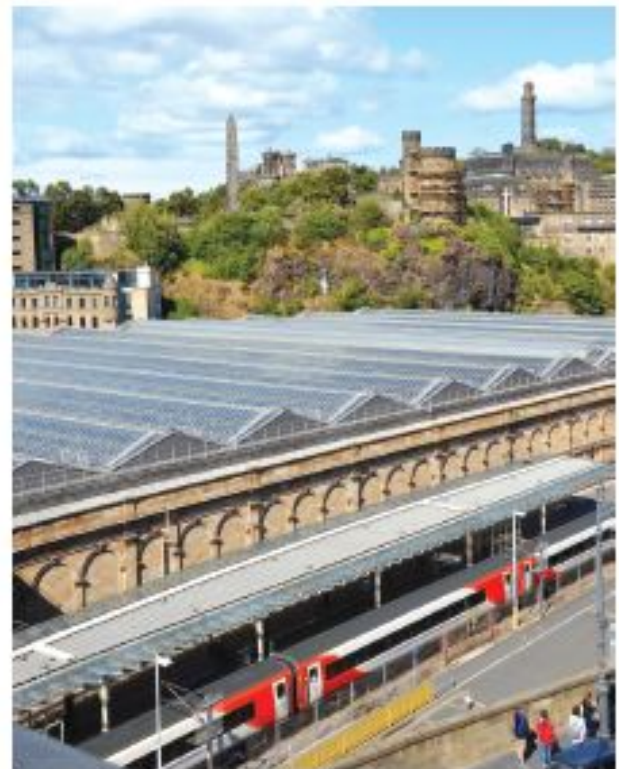
CENTRAAL SCHOTLAND

stoomtrein van/naar Londen Kings Cross. Die reis duurde tien uur, met een half uur pauze in York voor de lunch. Wat volgde was de 'race to the north', het versnellen van de reis naar het noorden: in 1888 deden treinen er ongeveer acht uur over. Nu ben je vanuit Londen in viereneenhalf uur in Edinburgh. Onderneem die treinreis eens, het is een prachtige route, nog altijd via York, in het noorden langs de Noordzeekust en de grensplaats Berwick-upon-Tweed, met vol zicht op de spectaculaire brug van Robert Stephenson (1803-1859) die een van de grootste *engineers* van de 19^e eeuw is genoemd. Zorg dat je aan het raam zit. Zó aankomen in Schotland voelt nog als echt reizen.

Het Waverley stationscomplex werd hoofdstation van de Schotse hoofdstad. Hier vertrekken ook treinen naar Glasgow,

Fife, Dundee en Aberdeen. Waverley is in het Verenigd Koninkrijk het grootste station buiten Londen, jaarlijks met naar schatting ruim 20 miljoen passagiers. Er zijn 18 perrons. De Waverley kun je onmogelijk missen, alleen al door het enorme dak: een zee aan glas tussen de Old en New Town, en Calton Hill (de heuvel met de neoklassieke monumenten). Het hevig lekkende stationsdak is recent

EDINBURGH, LoTHIANS & FIFE

CENTRAAL SCHOTLAND

hier een actieve rol bij restauratie. Pittenweem trekt kunstenaars en heeft begin augustus een Arts Festival, pittenweemartsfestival.co.uk. De naam Pittenweem betekent 'plaats van de grot', verwijzend naar St Fillan's cave in Cove Wynd. Deze heilige zou bijzondere krachten hebben gehad: zijn arm gaf licht en daardoor kon hij in de donkere grot preken schrijven.

Het stadje heeft een diepe haven en daardoor nog een actieve vissersvloot en vismarkt. Vanaf de heuvel van St Monans is uitzicht op North Berwick aan de overkant in East Lothian, ook op Bass Rock en Isle of May. St Monans ligt op 5 km van Anstruther en is de kleinste haven waar de bevolking in het verleden ook van visvangst leefde. Maar nu is het een toeristische bestemming aan de Fife Coastal Path. De volgende stop, Elie, is populair bij gegoede burgers uit Edinburgh die hier tweede huizen hebben.

Lower Largo is de geboorteplaats van Alexander Selkirk (1676) op wie Daniel Defoe zijn boek Robinson Crusoe zou hebben gebaseerd. Selkirk was een zeeman die meer dan vier jaar in afzondering leefde op het eiland Juan Fernandez in de South Pacific (Grote Oceaan). Het bescheiden huis waar hij werd geboren - nu nog een woonhuis- heeft een plaquette boven de deur en een groot beeld van

TIP

FIFE COASTAL PATH

Langs de kust loopt de de Fife Coastal Path, een route van 185 km langs de vissersplaatsen van East Neuk naar St Andrews, ook langs prijswinnende stranden, riviermond en natuureservaten en voormalige industrieplaatsen in het westen. fifecoastalpath.co.uk

EDINBURGH, LOTHIANS & FIFE

Selkirk: als schipbreukeling in lompen, met bijl en revolver onder de riem en een geweer in zijn hand - de andere hand boven de ogen geheven starend naar de einder. Bij de haven staat een richtingbord dat naar de Juan Fernandez eilanden wijst, 12.000 km verderop.

Lower Largo laat nog een ander deel van de geschiedenis zien. Hier liep de Fife Coast Railway, een van de treinverbindingen die tijdens de roemruchte hervormingen van 'Dr Beeching' in de 20ste eeuw (jaren '60) gesloten werden. Richard Beeching was korte tijd hoofd van de Britse Spoorwegen en hakte in het budget omdat de spoorwegen verliezen leden door de opkomst van de auto en uitbreiding van het wegennet. Door aanbevelingen in 'The Beeching Report' werden 10.000 km aan spoorwegen gesloten. Door het hele land zijn pogingen om oude railverbindingen weer te openen. In Lower Largo wordt dat ook

geprobeerd, tot dusver zonder succes. Het oude treinviaduct staat er nog en herinnert aan de hoogtijdagen. Ernaast staat een pub die Railway Inn heet met als adres Station Wynd.

De talrijke forenzen die in Edinburgh werken maar wonen in Fife gebruiken Inverkeithing als station, net over de Forth Bridge. Dat is een plaats met opmerkelijke wapenfeiten. De Romeinen zouden hier hun kamp hebben opgeslagen in de 1° eeuw na Christus. Er zijn middeleeuwse overblijfselen en in Heriot Street woonden de ouders van een Schotse missionaris die de eerste was die de bijbel vertaalde in een Afrikaanse taal. Zijn dochter trouwde de 19° eeuwse Schotse ontdekkingsreiziger David Livingstone. In de Inner Bay bij Inverkeithing zijn beroemde schepen gesloopt, zoals de RMS Mauretania en de RMS Olympic, het zusterschip van de Titanic.

